

Raadsmemo

Aan	De gemeenteraad
Datum vergadering	7 juli 2026
Onderwerp	Kwartaalinformatie voortgang Jeugdhulp ZKIJ Q2 2026
Van	College
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Documentkenmerk	D-176929
Zaakkenmerk	Z-26-205318

Inhoud

Voor u ligt de tweede regionale kwartaalbrief over (specialistische) Jeugdhulp in ZKIJ, die tot doel heeft u meer in samenhang te informeren over jeugdhulp gerelateerde onderwerpen. De stijgende zorgvraag, arbeidsmarktkrapte en financiële druk maken dat de regio steeds meer belang hecht aan gezamenlijke sturing, monitoring en samenwerking om de beschikbaarheid, kwaliteit en betaalbaarheid van jeugdhulp ook in de toekomst te kunnen waarborgen.

Dit kwartaal informeren wij u over de volgende onderwerpen:

- Themasessie jeugdhulp voor nieuwe raden
- Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg beschrijf hier kort en helder waar dit bericht over gaat
- Financiën
- Evaluatie nieuwe samenwerking Perceel 2
- Beleidsregels Jeugdhulp vastgesteld
- Tussenevaluatie aanpak Gezinsadvocaat
- Voortgang innovatievoorstellen
- Wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet
- Winsten gecontracteerd jeugdhulpaanbieders

Save the date: Themasessie Jeugdhulp voor raadsleden

De nieuwe gemeenteraden doorlopen een lokaal inwerktraject. Omdat er in de regio veel speelt op het gebied van jeugdhulp waarover de raden moeten besluiten is voorgesteld een regionale 'Themasessie Jeugdhulp' voor (nieuwe) raadsleden te organiseren. Deze themasessie gaat in op wettelijke kaders, inrichting van het jeugdhulpstelsel in onze regio, sturingsmogelijkheden voor de raden en een blik op de toekomst.

Reserveer de avond van 22 september (locatie Beverwijk) of 26 oktober (locatie Haarlem) vast in uw agenda.

Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (Wvbj)

De huidige regiovisie vormt nog steeds een goede basis voor de regionale samenwerking en sluit aan bij de opgaven waar de regio voor staat. De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (Wvbj) stelt echter aanvullende eisen aan de inhoud van een regiovisie. Daarom wordt de regiovisie geactualiseerd, zodat deze volledig voldoet aan de nieuwe wettelijke eisen.

De actualisatie richt zich onder meer op:

- - de wijze waarop wachttijden regionaal worden gemonitord en teruggedrongen;
 - de samenwerking met andere jeugdhulpregio's;
 - de aansluiting tussen regionale keuzes en het lokale beleid van de zeven gemeenten;
 - de relatie tussen de regiovisie en de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Jeugdregio ZKIJ;
 - de betrokkenheid van aanbieders, onderwijs, gecertificeerde instellingen en cliëntenorganisaties.

De actualisatie bouwt voort op de bestaande koers van de regio en sluit aan bij het Regionaal Programmaplan Jeugdhulp 2025–2027. Door de huidige regiovisie gericht aan te vullen blijft de inhoudelijke koers behouden, terwijl tegelijkertijd wordt voldaan aan de nieuwe wettelijke eisen. De actualisatie van de regiovisie vindt plaats in samenwerking met de zeven gemeenten. Ook de gemeenteraden worden gedurende het proces betrokken bij de totstandkoming van de geactualiseerde regiovisie.

De geactualiseerde regiovisie wordt u aangeboden eind 2026 en er wordt toegewerkt naar besluitvorming in het eerste kwartaal 2027 over de definitieve versie en de vaststelling daarvan.

Gemeenschappelijke regeling Jeugdregio ZKIJ

Op 7 oktober 2025 heeft de Eerste Kamer de Wet verbetering beschikbaarheid Jeugdzorg (Wvbj) aangenomen. Vanuit de Wvbj zijn gemeenten verplicht om per 1 januari 2027 specialistische jeugdhulp regionaal te organiseren in een gemeenschappelijke regeling (GR). Voor de jeugdregio ZKIJ betekent dit dat de zeven gemeenten (Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort) gezamenlijk een GR Jeugdregio ZKIJ oprichten.

De afgelopen periode hebben alle zeven colleges het principebesluit genomen om per 1 januari 2027 een gemeenschappelijke regeling (GR) op te richten voor de jeugdregio Zuid-Kennemerland en IJmond. Dit besluit vloeit voort uit de Wvbj, die regio's verplicht om de samenwerking op het terrein van specialistische jeugdhulp juridisch te verankeren. Dit doen we om de beschikbaarheid, continuïteit en betaalbaarheid van specialistische jeugdhulp duurzaam te waarborgen, en om als regio beter in staat te zijn gezamenlijk te sturen op schaarste, kwaliteit en passende zorg voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen.

De vorm die wordt uitgewerkt is die van een openbaar lichaam met een voorzitter, een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De samenwerking op het terrein van jeugdhulp bestaat sinds 2015. De regeling formaliseert wat er al is en voegt de taken toe die de wet voorschrijft, zoals bovenregionale afstemming en de organisatie van expertteams.

Er is een ontwerpregeling GR jeugdregio ZKIJ uitgewerkt en deze is voor zienswijze aangeboden aan de raden half/eind mei. In deze ontwerpregeling wordt de precieze inrichting, bevoegdheidsverdeling en financiële systematiek vastgelegd. Vervolgens krijgen de raden acht weken de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. Op 27 mei heeft een regionale radenbijeenkomst plaatsgevonden waar raadsleden toelichting kregen op Gemeenschappelijke Regelingen. Na verwerking van de zienswijzen volgt het verzoek aan de raden om toestemming te verlenen voor het treffen van de definitieve regeling zodat de organisatie per 1 januari 2027 kan starten.

Financiën

De druk op het regionale jeugdhulpstelsel neemt verder toe. Hoewel het aantal jeugdigen in zorg niet stijgt, zien gemeenten dat de zorgvraag complexer wordt, jeugdigen langer in zorg blijven en de wachttijden binnen delen van de specialistische jeugdhulp oplopen. Deze ontwikkelingen vormen de komende periode een belangrijk uitgangspunt bij de bestuurlijke afwegingen over de financiële kaders voor 2027.

De financiële adviseurs in de regio werken aan een gezamenlijk beeld met financiële kaders voor 2027. De stelregel is dat de regiogemeenten zoveel mogelijk begroten op basis van dezelfde, met elkaar afgestemde uitgangspunten. Iedere gemeente verwerkt deze financiële uitgangspunten in zijn P&C-cyclus en heeft hierbij het recht om eigen keuzes te maken. De raden beslissen vanzelfsprekend over de P&C-stukken.

Excessieve casuïstiek

De regiogemeenten verkennen gezamenlijk hoe kan worden omgegaan met casuïstiek waarbij sprake is van een uitzonderlijk hoge zorgvraag en daarmee samenhangende kosten. Hierbij wordt gekeken naar mogelijkheden voor regionale afstemming, kennisdeling en passende financiële arrangementen. Eventuele voorstellen worden conform de gebruikelijke bestuurlijke besluitvormingsprocessen aan gemeenten voorgelegd.

Evaluatie nieuwe samenwerking perceel 2

In 2025 hebben de gemeenten in de jeugdregio ZKIJ een pilot uitgevoerd binnen perceel 2 (enkelvoudige jeugdhulp) van de specialistische jeugdhulp. Perceel 2 betreft met name vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders en kleinschalige instellingen binnen de jeugd-GGZ. Aanleiding voor de pilot waren signalen uit de praktijk dat de bestaande werkwijze onnodig administratief belastend was en samenwerking tussen professionals soms bemoeilijkte.

Binnen de pilot kregen aanbieders meer ruimte om zelf te beslissen over verlenging van trajecten, werd samenwerking tussen aanbieders administratief vereenvoudigd en konden trajecten onder voorwaarden worden voortgezet wanneer een hulpvraag meervoudig werd. Doel hiervan was om professionals meer ruimte te geven om passende zorg te organiseren en om te voorkomen dat jeugdigen onnodig moeten wachten op hulp.

Uit de evaluatie blijkt dat aanbieders deze werkwijze positief ervaren en dat de administratieve lasten zijn verminderd. Tegelijkertijd laten de gegevens zien dat dit niet heeft geleid tot hogere kosten of langere behandeltrajecten. De inzet van zorg blijft binnen de afgesproken financiële kaders. Op basis van deze uitkomsten hebben de gemeenten besloten de werkwijze uit de pilot structureel voort te zetten. Het addendum op de overeenkomsten met aanbieders wordt hiervoor aangepast, zodat de tijdelijke pilotafspraken onderdeel worden van de reguliere werkwijze binnen perceel 2. Hiermee wordt beoogd de samenwerking met aanbieders te versterken en jeugdigen sneller passende hulp te bieden.

Beleidsregels Jeugdhulp 2026 vastgesteld

De colleges van de gemeenten in de jeugdregio Zuid-Kennemerland en IJmond (ZKIJ) hebben nieuwe Beleidsregels Jeugdhulp vastgesteld. Deze regels sluiten aan op de eerder vastgestelde verordening en nadere regels voor jeugdhulp. Gezamenlijk vormen ze de praktische basis voor hoe de Jeugdwet in onze regio wordt uitgevoerd.

In de nieuwe beleidsregels staat duidelijk beschreven hoe een aanvraag voor jeugdhulp wordt beoordeeld, welke stappen er worden doorlopen en hoe besluiten tot stand komen. Hierdoor kunnen inwoners, ouders en hulpverleners gemakkelijker opzoeken wat zij kunnen verwachten.

De regels passen bij de gezamenlijke uitgangspunten die de gemeenten hebben afgesproken voor het jeugdhulpstelsel en sluiten aan bij de regionale visie op goede en toegankelijke jeugdhulp.

Ook is vastgelegd welke gemeente verantwoordelijk is voor de kosten van jeugdhulp en wat er van gezinnen wordt verwacht voordat professionele ondersteuning wordt ingezet. Daarnaast beschrijven de regels wat wordt verstaan onder normale ouderlijke zorg en wanneer sprake is van extra zorg waarvoor ondersteuning nodig kan zijn.

Verder is opgenomen welke voorzieningen vrij toegankelijk zijn in de regio en hoe wordt gewerkt met resultaatgerichte verwijzingen: doelen worden samen met het gezin vastgesteld en regelmatig geëvalueerd. Voor jongeren die rond hun achttiende verjaardag nog hulp nodig hebben, kan jeugdhulp in sommige gevallen worden verlengd tot 23 jaar. Er blijft ruimte voor maatwerk: in uitzonderlijke situaties kan van de regels worden afgeweken als dit nodig is voor een passende oplossing.

Tussenevaluatie aanpak Gezinsadvocaat

Bij scheidingen waarbij kinderen betrokken zijn, komt er vaak veel kijken op zowel emotioneel als praktisch vlak. Scheidingen hebben invloed op het leven van kinderen en het is belangrijk om te zorgen voor hun welzijn, zowel tijdens als na het proces van een scheiding. Scheidingen duren vaak lang, leiden tot conflicten tussen ouders en hebben grote gevolgen voor kinderen. Dit kan zorgen voor een intensief beroep op jeugdhulp, jeugdbescherming en het juridische domein. Landelijk blijkt dat bij 70–80% van de gezinnen in een hulpverleningstraject sprake is van een complexe scheiding. In de regio ZKIJ hebben we ook steeds meer te maken met complexe scheidingen.

Complexe scheidingen vragen om een integrale en gezinsgerichte aanpak, waarin samenwerking tussen hulpverlening, het juridisch domein en het gezin centraal staat. Hierom loopt sinds 2024 in de regio een pilot Gezinsadvocaat, waarin het scheidingsadviesteam (SAT) een belangrijke rol speelt. Het SAT is een team bestaande uit professionals op het gebied van zorg en recht en

biedt vroegtijdige consultatie, laagdrempelige zorg en juridische ondersteuning. Op het moment dat er meer ondersteuning nodig is, vindt er triage richting maatwerk plaats. Dit zijn trajecten met een gezinsadvocaat en gedragsdeskundige. Zij bieden regie en begeleiding bij scheidingen in gezinnen met meervoudige problematiek, met als doel escalatie te voorkomen en de ontwikkelingsbedreiging van kinderen te verkleinen.

De tussenevaluatie van de pilot Gezinsadvocaat in regio ZKIJ laat zien dat de aanpak in onze jeugdhulpregio meerwaarde heeft. Er zijn meerdere gezinnen gestart met een traject waarin zorg en recht wordt gecombineerd, wat volgens professionals en ouders leidt tot meer rust, duidelijkheid en minder escalatie. Dit vermindert niet alleen juridische strijd, maar voorkomt ook leed voor kinderen en gezinnen, doordat conflicten tijdig worden vermindert en bijvoorbeeld contactverlies wordt voorkomen. De aanpak Gezinsadvocaat helpt gezinnen, versterkt regie, minder escalatie, vermindert werkdruk en draagt bij aan betere samenwerking in de (jeugd)keten.

Op basis van de tussenevaluatie hebben de wethouders in de regio ZKIJ de intentie uitgesproken om te verkennen of de aanpak Gezinsadvocaat regionaal georganiseerd kan worden in het regionale jeugdstelsel. De nadere uitwerking hiervan volgt in 2026.

Voortgang innovatievoorstellen

De regio monitort de voortgang van de innovatievoorstellen die onderdeel zijn van de contractafspraken met de consortia. Daarbij wordt gekeken naar de gerealiseerde resultaten, de bijdrage aan de regionale doelstellingen en de mate waarin de innovaties daadwerkelijk bijdragen aan verbetering van de jeugdhulppraktijk. Omdat het langer heeft geduurd om de innovatieprojecten op te starten zijn er zorgen ontstaan over de voortgang en te verwachten effecten op korte(re) termijn. Om hiervan een objectief beeld te krijgen wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten wordt beoordeeld welke aanscherpingen of aanvullende afspraken nodig zijn. In het 3^e kwartaal 2026 verwachten wij de resultaten van de tussentijdse evaluatie duidelijk te hebben.

Wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet

Landelijk wordt gewerkt aan een wet om de reikwijdte van de Jeugdwet duidelijker af te bakenen. Aanleiding hiervoor is dat veel jongeren en gezinnen momenteel een beroep doen op jeugdhulp, waardoor het stelsel onder druk staat. Met het wetsvoorstel wil de overheid scherper aangeven waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn en welke vormen van ondersteuning onder jeugdhulp vallen. Het doel is om de inzet van hulp passender en gericht te maken, lichte ondersteuning waar het kan, zwaardere jeugdhulp alleen wanneer dat echt nodig is. Het wetsvoorstel maakt deel uit van een bredere hervormingsagenda die inzet op het versterken van het normale leven, meer preventie en het terugdringen van onnodige zorg.

Het wetsvoorstel is momenteel in consultatie. Tijdens deze internetconsultatie kunnen alle betrokken partijen ideeën en suggesties aandragen om het voorstel te verbeteren. De jeugdregio ZKIJ werkt hier actief aan mee en onderzoekt bovendien alvast welke gevolgen het wetsvoorstel kan hebben voor onze regionale werkwijze.

Winsten gecontracteerde jeugdhulpaanbieders

In meerdere gemeenten zijn vragen gesteld en zijn moties aangenomen over winst in de jeugdhulp. Er wordt jaarlijks inzicht gegeven in de winstpercentages van gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. Op basis van de gepubliceerde jaarrekeningen over 2024 zijn de financiële resultaten van de gecontracteerde consortia en aanbieders geanalyseerd. Voor de consortia geldt een afgesproken bandbreedte van 0% tot 8% rendement. De analyses laten zien dat de consortia als geheel binnen deze bandbreedte blijven.

Binnen de afzonderlijke aanbieders bestaan verschillen. Een beperkt aantal aanbieders behaalde een hoger winstpercentage dan de afgesproken bandbreedte, terwijl andere aanbieders verlies leden. Een directe koppeling tussen de winst in de jaarrekening en de middelen uit de regionale contracten is echter niet altijd mogelijk. Veel aanbieders zijn ook actief in andere regio's of leveren daarnaast Wmo- en Wlz-zorg, waardoor de jaarrekening het resultaat van de gehele organisatie weergeeft. Aanbieders binnen perceel 2 betreffen met name vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders en kleinschalige instellingen. Veel van deze kleine ondernemingen hebben vanwege hun ondernemingsvorm niet de plicht om hun jaarcijfers openbaar te publiceren.

Gemeenten blijven de financiële positie van aanbieders jaarlijks monitoren en bespreken afwijkingen waar nodig met de betreffende aanbieder of het consortium. De toekomstige Gemeenschappelijke Regeling biedt daarnaast meer mogelijkheden om het financieel toezicht en de informatiepositie van gemeenten verder te versterken.

Bijlage(n)

Geen